

Aurora Rämö
Loppuraportti
Helsingin Sanomain Säätiö
1.7.2022

European University at St. Petersburg

Venäjän ja Euraasian opintojen Imares-ohjelma

Lukuvuosi 2021–2022

Opiskelin lukuvuoden 21–22 Pietarin Eurooppalaisessa yliopistossa. Opinnot siirtyivät vuodella koronaviruspandemian takia, sillä en halunnut suorittaa opintoja kokonaan etäopetuksessa. Vaikka pandemia oli edelleen käynnissä syyskuussa 2021, kun lukukausi alkoi, pääsin matkustamaan Pietariin lentäen. Maaraja Suomen ja Venäjän välillä oli kokonaan kiinni kaksi vuotta, eikä Allegro-junakaan alkanut kulkea kuin vasta joulukuussa 2021.

Suurimmat koronarajoitukset poistettiin tammikuuhun mennessä, jonka ajan opetus oli palailemassa normaaliksi. Helmikuun 24. päivänä Venäjän aloitti yksipuolisen hyökkäyksen Ukrainaan, mikä sekoitti opinnot jälleen. Opiskelin kansainvälisessä ohjelmassa, jossa lähes kaikki opiskelijat olivat ulkomaalaisia, ja maaliskuun puoliväliin mennessä kaikki olivat palanneet sodan takia kotimaihinsa. Tämä johtui käsittääkseni huolesta, että rajat suljetaan ja että kotiinpaluu muuttuisi erittäin hankalaksi. Monet maat ja lähettäjäyliopistot myös kehottivat opiskelijoitaan palaamaan.

Helsingin Sanomain Säätiö tarjosi minulle mahdollisuutta palata Suomeen ja suorittaa jäljellä olleet opinnot etänä, mutta päätin jäädä Venäjälle. Tämä johtui ensisijaisesti kiinnostuksesta tilannetta kohtaan: koin, että olennainen osa stipendivuotta on viettää aikaa kohdemaassa ja saada käsitys kulttuurista ja olemisen tavoista. Tilanteessa, jossa sotaa käydään Euroopassa, katsoin ensiarvoisen tärkeäksi seurata tapahtumia paikan päältä, katsoa venäläistä mediaa ja puhua ihmisten kanssa. Ymmärrys näkemyksistä ja tunnoista on täysin erilainen kuin mitä se olisi ollut Suomesta käsin.

Opinnot

Eurooppalainen yliopisto on yksityinen ja maksullinen, pääasiassa venäjänkielinen yhteiskuntatieteitä painottava yliopisto. Kansainvälisiä, englanninkielisiä ohjelmia on kaksi: Venäjän ja Euraasian alueen historiaan ja politiikkaan keskittynyt Imares sekä energiapolitiikkaa käsittelevä Enpro. Stipendiaatit saavat valita kumman tahansa. Valitsin Imaresin sen laajempialaisuuden takia. Lukuvuonna 21–22 ohjelmassa opiskeli kymmenen ihmistä, joista valtaosa oli Yhdysvalloista. Eurooppalaisen yliopiston hallituksessa on lukuisia yhdysvaltalaisia professoreita, joiden kontaktien kautta Pietariin päätyy paljon amerikkalaisia.

Säätiön stipendi ei ole tutkintoon tähtäävä, mutta opintoja on suoritettava vähintään 24 pistettä lukukaudessa. Suurin osa kursseista oli luentokursseja, joiden päätteeksi kirjoitettiin 10–15 sivun tutkimuspaperi aihepiiriin liittyvästä omavalintaisesta teemasta. Joillain kursseilla edellytettiin myös ns. *mid-term papereita*, jotka saattoivat olla kirja-arvioita, esitelmää tai tutkimussuunnitelmia. Opiskelu oli kohtuullisen intensiivistä ja vaativaa. Koska varsinaisia tenttejä ei ollut, jokaiselle luennoille tuli lukea kymmeniä tai satoja sivuja artikkeleita tai kirjoja, joita ei oikein voinut jättää lukematta, sillä niitä tentattiin tunneilla suullisesti. Kieliopintoja oli viikosta riippuen kuudesta yhdeksään tuntia.

Suoritin seuraavat kurssit:

Syyslukukausi

Russian-American Relations from the Historical Perspective, 6 op

Kurssilla käytiin läpi Venäjän ja Yhdysvaltojen poliittisia ja kulttuurisia suhteita 1700-luvulta nykyaikaan. Kurssin lopputyönä vertailin kahden paikalla olleen amerikkalaisen toimittajan reportaasikirjoja Venäjän vuoden 1917 vallankumouksesta.

Central Asia States: Making, Breaking and Remaking, 6 op

Kurssi käsitteli Keski-Aasian entisten neuvostotasavaltojen – Kazakstanin, Uzbekistanin, Tadžikistanin, Kirgisian ja Turkmenistanin – itsenäistymistä ja nykypäivää. Kurssin lopputyönä kävin läpi, miten post-kolonialistista teoriaa voi ja ei voi soveltaa Keski-Aasian maihin.

Empire and Nationalism in Russia and the Soviet Union, 6 op

Kurssi käsitteli Venäjän imperiumia, sen järjestämistä, hajoamista ja suhdetta nationalismiin. Kurssin lopputyön kirjoitin ns. *korenizatsiyasta* eli Neuvostoliiton alkuvuosien vähemmistöpolitiikan toteuttamisesta Ukrainassa.

Venäjän kieli, 6 op

Kevätlukukausi

Russian Political and Social History, 6 op

Kurssi kävi läpi Venäjän poliittisten instituutioiden muutokset imperiumista Neuvostoliittoon ja nyky-Venäjään, paikallishallintojen kehityksen, kirkon merkityksen vaikutukset ja suhteet patriotismiin ja etnisyyksiin. Kurssin lopputyöni käsitteli paikallisten talonpoikien roolia Stalinin ajan kollektivisoinnissa.

Russia and Armed Conflicts in and beyond Eurasia, 6 op

Kurssi käsitteli Venäjän ja Euraasian alueen menneitä ja nykyisiä konflikteja ja rauhanprosesseja konfliktintutkimuksen kautta. Päättötyöni käsitteli Ukrainan vapaaehtoispataljoonaa Azovia.

International Relations Theory, 6 op

Kurssilla käytiin läpi kaikki kansainvälisten suhteiden teoreettiset pääsuunnat. Helmikuun lopusta lähtien analyysin kohde oli Venäjän käymä sota Ukrainassa. Lopputyöni käsitteli teorioiden soveltamista tapaustutkimukseen Arabikevään vaikutuksesta EU:n ulkopolitiikkaan.

Venäjän kieli, 6 op

Stipendivuoden kulku

Koronavirustilanteen takia suurin osa syyslukukaudesta suoritettiin etäopetuksessa.

Edellislukukauden takia käytännöt olivat tuttuja ja toimivia. Yliopisto oli auki ja siellä sai käydä, mutta varsinaiset tunnit pidettiin Zoomissa. Erilaisia aloitusjuhlia ja virallisia tutustumistapaamisia järjestettiin mahdollisuuksien mukaan, useimmiten ei järjestetty. Alkusyksystä koronarajoitukset

olivat melko lieviä, käytännössä kehoitettiin pitämään maskeja julkisessa liikenteessä. Loppusyksystä rajoitukset tiukentuivat asteittain niin, että suuret julkiset kokoontumiset kiellettiin ja aukioloaikoja rajoitettiin, sitten liikunta- ja harrastuspaikat suljettiin ja lopulta vain välttämättömiin paikkoihin, kuten ruokakauppaan ja apteekkiin, pääsi ilman koronapassia. Loka-marraskuun vaihteessa pidettiin ns. *non-working week*, jolloin kaikkien, paitsi elintärkeissä ammateissa työskentelevien, tuli pysyä kotona. Ongelmia tuotti, että Venäjällä hyväksyttiin vain Sputnik-rokote, ei lainkaan EU:n rokotepassia, eivätkä ulkomaalaiset aluksi saaneet paikallista rokotetta (paitsi täysin kohtuuttomaan satojen eurojen hintaan).

Pandemiarajoitusten takia, tai ainakin näennäisesti niiden takia, opiskelijaviisumin sai vain kolmeksi kuukaudeksi. Aiemmin yliopistot ovat voineet vaihtaa opiskelijoiden viisumit pitkäaikaisiksi monikertaviisumeiksi ja lähettää kutsut myös perheenjäsenille, mutta nyt viisumilla pääsi maahan vain kerran. Tästä johtuen kansainvälisen ohjelman lukukaudet oli tiivistetty kolmeen kuukauteen, kun ne normaalioloissa kestäisivät neljä tai viisi. Opiskelijoiden tuli palata kotimaihinsa marraskuun lopussa ja takaisin Pietariin helmikuun alussa. Kahden kuukauden tauolla kirjoitettiin kurssien lopputöitä.

Kevätlukukauden alkaessa ulkomaalaisille oli järjestynyt mahdollisuus saada paikallinen rokote kohtuullisella hinnalla. Rokotepassilla pääsi kauppoihin, liikuntapaikkoihin, kahviloihin ja ravintoloihin. Koska rajoitukset olivat kestäneet jo kuukausia, niiden valvonta oli olematonta, eivätkä monet paikat lopulta vaatineet minkäänlaista passia.

Kun rajoituksista päästiin vihdoon eroon, opetus palasi luokkiin. Helmikuun ajan ehdittiin järjestää lähiopetusta, kunnes Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 24. helmikuuta. Lähiopetus olisi jatkunut, mutta koska kaikki muut ulkomaalaiset opiskelijat palasivat kotimaihinsa, siitä tuli luonnollisesti mahdotonta. Luennot siirtyivät jälleen kerran Zoomiin, kunnes sekin lakkasi toimimasta, kun yliopisto ei pystynyt maksamaan lisenssejä sanktioiden takia. Korvaava ohjelma löydettiin melko nopeasti.

Kevätlukukausi kesti jälleen kolme kuukautta, huhtikuun loppuun. Olin päättänyt jäädä kesäkuun loppuun saakka, joten jäin kirjoittamaan lopputöitä Pietariin. Tämä edellytti viisumin uusimista, joten matkustin Suomeen, mikä onnistui bussilla. Allegro-juna oli jo keskeyttänyt toimintansa sanktioiden takia. Toiseen suuntaan matkustaminen oli huomattavasti hankalampaa, sillä Venäjälle pääsi edelleen vain lentäen, mutta ei enää EU-maista. Oli lennettävä Turkin kautta, josta jatkolentojen hinnat Venäjälle olivat nousseet moninkertaisiksi. Halvin mahdollinen maksoi yli 500 euroa.

Suomessa oli käytävä myös finanssisyistä, sillä Visa ja Mastercard olivat lakanneet toimimasta. Ainoa vaihtoehto oli käydä Suomessa nostamassa käteistä ja vaihtaa ne rupliksi Venäjällä.

Keskuspankkitoimien takia ruplan kurssi kaksinkertaistui kevään aikana ja hintataso nousi huomattavasti. Kaiken kaikkiaan stipendivuosi oli taloudellisesti huomattavasti kalliimpi kuin se olisi normaalioloissa ollut.

Palasin lopullisesti Suomeen juhannukseksi.

Yhteenveto

Stipendivuosi Venäjällä oli monesta syystä melko katkonainen ja epävarma, mutta siitä huolimatta ja sen takia äärettömän kiinnostava ja hyödyllinen. Yliopistokurssit ja Venäjällä asuminen avasivat historiankirjoitusta ja poliittista analyysia aivan eri kulmasta kuin olisi missään muualla ollut mahdollista. Opetus oli keskustelevaa ja korkealaatuista ja vaatimustaso hyvin paljon korkeammalla kuin mihin olin kotiyliopistossa tottunut. Opetus antoi kontekstia ja ymmärrystä Venäjän kehityksestä ja nykytilanteesta sekä välineitä analysoida sitä itsenäisesti.

Kieliopintoja oli tuntimäärällisesti todella paljon, mikä välttämättä kehitti kielitaitoa merkittävästi. Kurseilla luettiin uutisia ja esimerkiksi venäläisiä klassikkokirjoja, joista on ihan suoraa hyötyä työssäni. Venäjällä, edes Pietarissa, on lähes mahdotonta hoitaa mitään englanniksi, joten myös pakko vei osaamista eteenpäin. Olen opiskellut venäjää kuusivuotiaasta, mutta pitkien taukojen takia sen puhuminen esimerkiksi haastatteluja tehdessä on ollut epävarmaa ja vaatinut pitkää valmistautumista. Stipendivuoden ansiosta pystyn käyttämään kieltä vapaammin ja seuraamaan ongelmitta ajankohtaiskeskustelua termistöltään hankalistakin aiheista.

Venäjällä asuminen aikana, jolloin maa käy sotaa, oli poikkeuksellista ja ainutlaatuista. Teoriaopinnot tulivat inhottavalla tavalla suoraan sovellettaviksi reaalityöntekseen, mitä myös kurseilla harjoitettiin. Oli tärkeää nähdä, miten Venäjällä tosiasiallisesti reagoitiin hyökkäyssotaan ja sitä seuranneisiin koviin pakotteisiin. Sellaista perspektiiviä ei olisi voinut saada Suomessa asumalla.